

Koncepce výzkumu MZV na období 2017-2021

březen 2017

Obsah

1. Úvod.....	4
2. Výzvy, cíle a nástroje Koncepce.....	5
2.1 Výzvy mezinárodního prostředí pro Českou republiku	5
2.2 Základní cíl Koncepce	5
2.3 Nástroje Koncepce	6
3. SWOT analýza.....	6
3.1 Silné stránky	6
3.2 Slabé stránky	7
3.3 Příležitosti	7
3.4 Hrozby	7
4. Mezinárodní srovnání	8
5. Tematické a teritoriální priority	8
5.1 Tematické priority základního výzkumu.....	8
5.2 Tematické priority aplikovaného výzkumu	9
5.3 Teritoriální priority aplikovaného výzkumu	10
6. Návaznost na strategické dokumenty VVal	11
7. Kontrola a hodnocení realizace koncepce	12
7.1 Resortní specifika uplatnění Metodiky 17+.....	12
7.2 Institucionální zajištění hodnocení.....	13
7.3 Vyhodnocení Koncepce	13
Příloha č. 1. Mezinárodní srovnání úpravy výzkumu v oblasti zahraniční politiky ve vybraných členských státech EU	15
1. Německo	15
2. Francie.....	16
3. Spojené království	17
4. Polsko	18
5. Nizozemsko	20
6. Finsko	21
Shrnující tabulka.....	22
Příloha č. 2. Krátkodobé priority resortního aplikovaného výzkumu a jejich vazba na základní výzvy VVal pro r. 2017	23
1. Průřezová výzva: aktivnější a efektivnější zapojení do mezinárodních organizací	23
2. Silná a soudržná EU jako strategický zájem ČR	23
3. Obrana a bezpečnost	24
4. Vnější ekonomické vztahy a ekonomická diplomacie	24
5. Udržitelný rozvoj	24
6. Sousedské vztahy a střední Evropa	26
7. Sousedství Evropské unie – politika rozšíření, Východní partnerství, Blízký východ	26

1. Úvod

Tato **Koncepce aktualizuje *Koncepci resortního výzkumu MZV na období 2017-2021*** ze dne 1. března 2016 a reflektuje dílčí změny konsolidace vládní politiky vědy, výzkumu a inovací (VVal), které následně proběhly. Jedná se především o *Usnesení vlády České republiky ze dne 30. května 2016 č. 477 o návrhu výdajů státního rozpočtu České republiky na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2017 se střednědobým výhledem na léta 2018 a 2019 a dlouhodobým výhledem do roku 2021*, kterým se MZV stalo poskytovatelem institucionální podpory VVal ve vztahu k jím zřízené veřejné výzkumné instituci Ústavu mezinárodních vztahů (ÚMV). Dále reflektuje *Usnesení vlády České republiky ze dne 8. února 2017 č. 107 o Metodice hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací* (tzv. Metodika 17+), která upravuje vztah mezi poskytovatelem a příjemcem podpory a stanovuje specifická resortní kritéria VVal. Konečně reaguje na zřízení Vědecké rady MZV ze dne 1. února 2017 jako dokončení institucionální základny pro naplňování této Koncepce. Při sestavování Koncepce se zpracovatel řídil Metodikou přípravy veřejných strategií, která byla schválena usnesením vlády č. 318 ze dne 2. května 2013.

Koncepce představuje **první ucelený dokument stanovující cíle a priority výzkumu v oblasti zahraniční politiky a mezinárodních vztahů**, jeho nástroje i způsob hodnocení resortní výzkumné organizace. Potřeba vypracovat tento dokument vyplynula z vyhodnocení neuspokojivého stavu, do kterého se resortní výzkum dostal v důsledku dopadů Reformy systému výzkumu, vývoje a inovací, schválené usnesením vlády č. 287 ze dne 26. března 2008. V důsledku této reformy přešla role poskytovatele účelové podpory na Technologickou agenturu ČR a resort ztratil přímou kontrolu nad identifikací a formulací svých výzkumných potřeb. Negativní dopady přinesl i reformou nastavený systém institucionálního financování resortní výzkumné organizace: na jedné straně parametry hodnocení nebraly v úvahu výzkumná zadání a specifické výzkumné potřeby zřizovatele a na druhé straně dlouhodobě klesal celkový objem prostředků (viz tabulka na str. 7), což ohrozilo konkurenceschopnost organizace v mezinárodním měřítku a tím i relevanci výzkumných výstupů. Cílem předložené koncepce je využít nově nastartovaných procesů na úrovni vládního řízení systému výzkumu a vývoje ke konsolidaci resortního výzkumu a zabezpečení jeho institucionální základny.

Při naplňování těchto cílů je třeba reflektovat specifika výzkumu v oblasti zahraniční politiky a mezinárodních vztahů. Jeho charakter je dán **komplexními a dlouhodobými dopady veškerých zahraničněpolitických kroků**, včetně operativních exekutivních rozhodnutí. MZV jako ústřední orgán státní správy pro oblast zahraniční politiky vyžaduje z toho důvodu pro výzkum v oblasti své působnosti dostatečnou a soustředěnou infrastrukturu, odpovídající kapacity a finanční zdroje. Resortní výzkum musí disponovat kvalitním, dlouhodobě budovaným institucionálním zázemím, které je schopno komunikovat se špičkovými pracovišti v zahraničí. Musí také splňovat kritéria pro přístup ke klasifikovaným informacím MZV a jejich zpracování.

2. Výzvy, cíle a nástroje Koncepce

2.1 *Výzvy mezinárodního prostředí pro Českou republiku*

Současné mezinárodní prostředí charakterizuje vysoká míra vzájemné propojenosti, která zvyšuje pravděpodobnost globálních dopadů lokálních událostí a **snižuje předvídatelnost budoucího vývoje pro Českou republiku**. Posun k multipolárnímu světovému uspořádání spojený s nárůstem moci a vlivu nových či staronových státních a ve stále větší míře i nestátních aktérů a rostoucí bezpečnostní hrozby vedou ke zvýšené komplexitě mezinárodních vztahů. Globální změny v rostoucí míře ovlivňují oblasti, které nebyly tradičně vnímány vždy jako klíčové aspekty mezinárodních vztahů: kvalita domácích politických institucí, sociální a hospodářské nerovnosti, degradace životního prostředí planety, migrace obyvatel, kulturní a náboženská diverzita, energetika, technologie, média a další.

Tato situace klade nové nároky na formulaci a realizaci české zahraniční politiky v její roli rozhraní mezi domácím a zahraničním prostředím. Česká republika touto cestou prosazuje své zájmy v Evropské unii a ve světě a zároveň sama přispívá k evropské integraci a kultivuje liberální řád mezinárodního prostředí jako nezbytnou podmínku pro naplňování svých cílů. Dlouhodobý, soustavný výzkum a reflexe mezinárodních vztahů a zahraniční politiky umožňují získávat nové znalosti pro pochopení současného světa, **dávat relevantní strategická i operativní doporučení pro zahraničněpolitickou praxi a zároveň stimulovat veřejnou a expertní debatu jako základ její širší demokratické legitimacy**.

V důsledku zvyšování intenzity a komplexity mezinárodního propojení České republiky i dalších států a nestátních aktérů na globální, regionální, unijní i subregionální úrovni dochází k částečnému a postupnému zahrnování některých přeshraničních témat do dalších resortních výzkumných koncepcí. Paralelně ke koordinační roli MZV vůči ministerstvům a jiným ústředním orgánům státní správy podle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. roste i relevance zahraniční politiky pro zvládání mezinárodních výzev a zároveň se zvyšuje role výzkumu mezinárodních vztahů jako podmínky pro **získávání znalostí potřebných pro naplňování národních zájmů České republiky**.

2.2 *Základní cíl Koncepce*

Základním cílem této Koncepce je **zajištění a rozvoj vynikajícího nezávislého základního výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů a související výzkumné infrastruktury pro následnou tvorbu aplikovaného výzkumu a využití jeho výsledků k naplňování vládní Koncepce zahraniční politiky ČR**. Vedlejším cílem a nezbytnou podmínkou pro zvýšení relevance základního výzkumu a následně i aplikovaného výzkumu pro potřeby MZV je větší **internacionalizace výzkumu, zapojení do evropských vědeckých sítí a mobilizace zahraničních zdrojů**. Koncepce proto poskytuje základ pro odpovídající rozvoj výzkumné infrastruktury jako předpokladu pro získávání účelové podpory výzkumu z unijních a dalších zahraničních a domácích zdrojů. Zapojení do mezinárodních projektů je současně prostředkem k šíření dobrého jména České republiky v zahraničí jako jednoho ze samostatných cílů české zahraniční politiky.

2.3 *Nástroje Koncepce*

MZV jako ústřední orgán státní správy pro oblast zahraniční politiky vyžaduje pro výzkum v oblasti své působnosti dostatečnou a soustředěnou infrastrukturu, odpovídající kapacity a finanční zdroje. Při naplňování Koncepce disponuje dvěma hlavními nástroji:

Prvním z nich jsou **výstupy resortní výzkumné organizace** - Ústavu mezinárodních vztahů, v.v.i. (ÚMV). V souladu s jeho zřizovací listinou je hlavním předmětem činnosti ÚMV tvorba dlouhodobého a střednědobého základního a aplikovaného výzkumu mezinárodních vztahů, včetně zajišťování jeho infrastruktury, další činnosti krátkodobého aplikovaného výzkumu a poradenství, konferenční, ediční, vzdělávací a osvětová činnost a shromažďování znalostního fondu mezinárodních vztahů. Koncepce potvrzuje vymezení rozsahu činností stávajícího modelu s důrazem jak na základní výzkum, tak na aplikovaný výzkum pro potřeby MZV na institucionální i projektové bázi. Z institucionálního hlediska také potvrzuje nezávislost a samosprávu ÚMV, jež vyplývají z právního postavení veřejné výzkumné instituce.

Druhým nástrojem jsou **programy Technologické agentury České republiky (TAČR)**, zejména program veřejných zakázek v aplikovaném výzkumu a inovacích pro potřeby státní správy BETA2, který od roku 2017 umožňuje realizaci projektů podle potřeb formulovaných ze strany MZV, ale i využití programů veřejných soutěží ve výzkumu, vývoji a inovacích (jmenovitě DELTA a ÉTA).

3. SWOT analýza

3.1 *Silné stránky*

- Existence Vědecké rady MZV pro účely reprezentativní identifikace výzkumných potřeb MZV
- Znalost odborných kruhů, zabývajících se výzkumem v oblasti zahraniční politiky a mezinárodních vztahů, kontakty na hlavní pracoviště i jednotlivé odborníky
- Koncentrace špičkových lidských zdrojů v oboru v resortní výzkumné organizaci (RVO) a jejích centrech, včetně zahraničních, a rozsáhlé sítě externistů, Ph.D. program jako líheň nových talentů
- Excelentní výzkumné výsledky RVO v mezinárodním i domácím srovnání (poslední dostupné Hodnocení výsledků ÚMV v roce 2015 ve výši 5631 bodů), propracovaný vnitřní systém hodnocení a motivace
- Jedinečnost propojení základního a aplikovaného výzkumu v RVO, a tedy i opora aplikovaného výzkumu o základní výzkum a schopnost flexibilně reagovat na nové výzkumné potřeby
- Ucelená výzkumná infrastruktura RVO (největší specializovaná knihovna a elektronický depozitář v oboru v ČR, vlastní nakladatelství, výzkumný a projektový management, podpora komunikace s veřejností a s orgány státní správy)
- Možnost RVO zpracovávat klasifikované informace MZV

- Garantovaná finanční alokace pro realizaci výzkumných potřeb resortu v rámci programu BETA2

3.2 ***Slabé stránky***

- Nedostatečné institucionální financování RVO brzdí postupnou internacionalizaci výzkumu a zapojení do evropských projektů
- Příliš teoretický charakter výsledků aplikovaného výzkumu omezuje možnosti jejich implementace
- Administrativně náročná vnitřní procedura programu BETA2 limituje možnosti využití programu pro operativní výzkumné potřeby resortu
- Klasifikovaný charakter hlavních výsledků programu BETA2 komplikuje nakládání s nimi a jejich sdílení v rámci MZV

3.3 ***Příležitosti***

- Participace resortu na formulaci priorit TAČR
- Zapojení do přihlášek evropských programů H2020 a COST
- Kreativnější přístup útvarů MZV k identifikaci výzkumných potřeb se zahrnutím dříve nevyužívaných typů výsledků (software, certifikovaná metodika aj.)
- Zvýšení relevance výstupů aplikovaného výzkumu z hlediska možností implementace výsledků

3.4 ***Hrozby***

- Dlouhodobě nedostatečné institucionální financování (celková institucionální podpora ÚMV poklesla přes kladné hodnocení od roku 2011 do roku 2015 Kč o 40 %) (viz Tabulka 1)
- Oslabování kapacit (počet zaměstnanců ÚMV se snížil od konce roku 2010 do roku 2014 o 32 %) ohrožuje relevanci výzkumných výstupů RVO
- Obava z administrativní zátěže demotivuje útvary MZV k identifikaci výzkumných potřeb a přijetí odborné gesce nad jejich zpracováním

Tabulka 1. Institucionální podpora resortního výzkumu 2006-2017

Položka / Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Institucionální podpora MŠMT/VVal	14 274	14 274	14 274	14 274	14 227	15 766
Celkem rozpočet v.v.i.	47 102	38 408	37 200	36 211	34 026	32 450
Položka / Rok	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Institucionální podpora MŠMT/VVal	9 384	9 983	8 583	8 465	9 531	9 960
Celkem rozpočet v.v.i.	29 556	29 781	28 578	30 264	34 942	21 460

4. Mezinárodní srovnání

Mezinárodní srovnání v Příloze č. 1 zahrnující reprezentativní výběr národních modelů potvrzuje **relevanci českého modelu vazby resortní výzkumné organizace na zřizovatele včetně její právní formy** a současně i určitou jedinečnost institucionálního modelu Ústavu mezinárodních vztahů, v.v.i., který spojuje teoreticky a metodologicky podložený základní výzkum s empiričtěji zaměřeným výzkumem aplikovaným. Ve velkých zemích EU je typičtější dělba práce mezi základní a aplikovaný výzkum, přičemž základní výzkum je koncentrován spíše na univerzitách s tím, že rozpočty výzkumných organizací zaměřených na aplikovaný výzkum řádově přesahují příslušnou část rozpočtu na výzkum a vývoj v České republice. V menších zemích EU je typičtější spojení aplikovaného výzkumu s rolí vzdělávání (v ČR je Diplomatičká akademie součástí MZV od roku 2007). Srovnání dále ukazuje, že i instituce zaměřené pouze na aplikovaný výzkum mají často ze zákona zajištěnu nezávislost a příslušný orgán státní správy uplatňuje výkon svých pravomocí prostřednictvím svých zástupců ve statutárních orgánech nebo směřováním účelové podpory. Kombinace institucionální a účelové podpory z veřejných prostředků je častým jevem. V některých případech mají organizace financování zajištěné parlamentem či úřadem vlády/kanceláří premiéra. Ačkoliv je tematické a teritoriální zaměření výzkumu v případě některých institucí užší, ve všech sledovaných případech se celkové rozpočty organizací nacházejí nad úrovní rozpočtu resortního výzkumu v ČR.

5. Tematické a teritoriální priority

5.1 *Tematické priority základního výzkumu*

Priority základního výzkumu, stanovené Ústavem mezinárodních vztahů, jsou odvozeny od priorit MZV jako zřizovatele. Vzhledem k nutné dělbě práce a specializaci základního výzkumu na evropské a globální úrovni nemohou však výzkumné kapacity ÚMV pokrývat všechny tematické priority aplikovaného

výzkumu. Základní výzkum ÚMV se řídí principy akademické samosprávy a platným *Etickým kodexem výzkumu v ÚMV, v.v.i.* Ústav se bude v letech 2017-2021 i nadále zaměřovat především na tyto oblasti výzkumného pole mezinárodních studií:

- **Evropská integrace**
- **Mezinárodní bezpečnost**
- **Zahraniční politika**
- **Globální otázky**
- **Teritoriální studia**
- **Mezinárodní právo**

Na evropské úrovni se priority výzkumu zařazují především pod Prioritu III Společenské výzvy programu Horizont 2020 a pokrývají plně nebo zčásti následující oblasti:

- **Evropa v měnícím se světě:** inkluzivní, inovativní a reflektivní společnost
- **Bezpečné společnosti:** ochrana svobody a bezpečnosti Evropy a jejích občanů
- **Ochrana klimatu, životní prostředí, účinné využívání zdrojů**

5.2 **Tematické priority aplikovaného výzkumu**

Výzkumné cíle resortu v oblasti aplikovaného výzkumu odrážejí rozpracované priority *Koncepce zahraniční politiky ČR* schválené usnesením vlády 13. července 2015 (dále jen: *Koncepce zahraniční politiky*) a byly rovněž vtěleny do *Národní politiky* ze dne 17. února 2016. Dále byly doplněny o výzkumné priority reagující na výzvy, které se objevily či posílily během roku 2016. *Koncepce* zahraniční politiky představuje základní rámec pro uskutečňování zahraničněpolitických zájmů ČR a doplňuje dva strategické dokumenty revidované v roce 2015: *Koncepci politiky ČR v EU* a *Bezpečnostní strategii ČR*. Tematické a teritoriální priority jsou v souladu s *Koncepcí zahraniční politiky* formulovány takto:

- **Otázky světových mocenských poměrů,** světového politického i ekonomického uspořádání, vztahů mezi aktéry mezinárodních vztahů, hlavních faktorů a trendů, které světový řád ovlivňují apod.
- **Efektivní využití členství v klíčových mezinárodních organizacích** či entitách sui generis, zejména v EU, NATO, OSN, OBSE apod. v zájmu dosažení bezpečnosti, prosperity a udržitelného rozvoje ČR; aktivní podíl na formování Společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU
- **Evropská (des)integrace** v kontextu BREXITU, variabilní geometrie a posilování odstředivých tendencí evropské integrace

- **Prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb** s využitím nástrojů multilaterální i bilaterální diplomacie s důrazem na Bezpečnostní unii
- **Otázky prvotních příčin** (tzv. root causes nebo push-factors) migrace ve zdrojových zemích migrace a možnosti přispění zahraniční politiky k efektivnímu managementu migračních toků a migrační politiky
- **Otázky spojené s energetickou bezpečností** a energetikou jako faktorem v mezinárodních vztazích
- **Otázky spojené s rozvojem klíčových mezinárodněprávních instrumentů** a institucí (např. Mezinárodní trestní soud, klíčové mezinárodní úmluvy apod.)
- **Ekonomická diplomacie a politická ekonomie** (role diplomacie v ovlivňování ekonomické moci mezi zeměmi)
- **Podpora lidských práv a transformační spolupráce**
- **Zahraniční rozvojová spolupráce a humanitární pomoc** (v kontextu Agendy 2030 udržitelného rozvoje)
- **Sociální dimenze zahraniční politiky**
- **Dobré jméno ČR v zahraničí** (veřejná diplomacie, kulturní diplomacie, tzv. branding)

Na některé z uvedených oblastí rozpracovaných v *Koncepci zahraniční politiky* navazují **dílní strategie, které definují další tematické priority resortu** (ekonomická diplomacie, zahraniční rozvojová a humanitární pomoc, podpora lidských práv a transformační spolupráce, dobré jméno ČR v zahraničí), případně je doplňují nové vládní koncepce (Strategický dokument Česká republika 2030).

5.3 *Teritoriální priority aplikovaného výzkumu*

V rámci teritoriálního zaměření odrážejí výzkumné potřeby tyto priority *Koncepce zahraniční politiky*:

- **Střední Evropa**, se zvláštním zřetelem na Německo (vč. Strategického dialogu), Slovensko, Polsko, Rakousko, Maďarsko a spolupráci V4
- **Strategické partnerství** s Francií, vztahy s Velkou Británií v kontextu BREXITU
- **Jihovýchodní Evropa** (tj. státy západního Balkánu – Srbsko, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, Albánie, Makedonie a Kosovo, plus Turecko)
- **Východní Evropa** se zvláštním zřetelem na země tzv. Východního partnerství (Ukrajina, Moldavsko, Gruzie, Bělorusko, Arménie, Ázerbájdžán), politiku Východního partnerství a vztahy s Ruskem

- **Strategický dialog s USA**, strategické partnerství s Izraelem
- **Regionální trendy a klíčové relace v oblasti Blízkého východu a severní Afriky:** Izrael, státy Perského zálivu, Írán, Sýrie, Egypt
- **Regionální trendy a klíčové relace v Asii a Pacifiku:** zejména ČLR, Korejská republika, Japonsko a Indie
- **Regionální trendy a klíčové relace v Latinské Americe:** zejména Mexiko, Brazílie a státy Tichomořské aliance
- **Regionální trendy a klíčové relace v subsaharské Africe:** zejména JAR, Etiopie a Nigérie

Střednědobé priority mohou být doplněny či upřesněny v souladu s každoročním *Akčním plánem zahraniční politiky ČR* a dalšími návaznými dílčími strategiemi MZV. Další krátkodobé priority budou operativně reagovat na aktuální vývoj v mezinárodních vztazích (v Příloze č. 2 uvádíme aktuální priority pro r. 2017, tato příloha bude následně každoročně aktualizována).

6. Návaznost na strategické dokumenty VVal

Tato **koncepte vychází z národních a evropských priorit výzkumu**. Opírá se o vládou schválené *Národní priority orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací* ze dne 19. července 2012 a *Implementaci Národních priorit orientovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací* ze dne 31. července 2013. Jejím strategickým rámcem je *Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2016 – 2020*, která byla schválena usnesením vlády České republiky ze dne 17. února 2016 č. 135 (dále jen: Národní politika).

V obecných směrech naplňuje a rozvíjí především níže uvedené strategické cíle národní politiky VVal relevantní pro oblast resortního výzkumu:

- vytvořit funkční systém řízení VVal
- vytvořit efektivní a udržitelný systém financování výzkumu/stabilizovat systém financování výzkumných organizací a zvýšit jeho efektivitu
- posílit strategickou inteligenci pro politiku VVal
- vytvořit podmínky pro rozvoj excelentních výzkumných pracovišť ve světovém měřítku
- posílit internacionalizaci a otevřenost veřejného výzkumu, zajistit kvalitní lidské zdroje pro výzkum

Evropský rámec se opírá především o rámcový program Evropské unie pro výzkum a inovace **Horizont 2020**, který v porovnání se 7. rámcovým programem pro výzkum a technologický rozvoj klade větší důraz na podporu inovačních aktivit a mnohem více se zaměřuje na podporu výzkumu a inovací reagujících na společenské výzvy. Dále se opírá o *ERA Roadmap pro období 2015 – 2020* Evropského výzkumného prostoru z 29. května 2015, který klade mimo jiné důraz na roli členských států EU v internacionalizaci výzkumu, volný pohyb lidských zdrojů a rovné příležitosti.

Nová role MZV jako poskytovatele institucionální podpory RVO zároveň vede k potřebě posílit stávající a nastavit nové institucionální mechanismy pro zvýšení relevance a kvality výzkumu. Tento cíl odpovídá záměru *Národní politiky* „soustředit se na vytvoření systému institucionálního financování, který bude poskytovat podmínky pro dlouhodobý rozvoj výzkumných organizací a který bude se zohledněním jejich mise a role v systému VVaI tyto instituce dostatečně stimulovat k realizaci špičkového výzkumu, mezinárodní výzkumné spolupráci a otevřenosti i ke tvorbě poznatků využitelných v inovacích a spolupráci s aplikačním sektorem“.

7. Kontrola a hodnocení realizace koncepce

7.1 *Resortní specifika uplatnění Metodiky 17+*

Hodnocení resortní výzkumné organizace se řídí *Usnesením vlády České republiky ze dne 8. února 2017 č. 107 o Metodice hodnocení výzkumných organizací a hodnocení programů účelové podpory výzkumu, vývoje a inovací*. Vzhledem k existenci jediné zřízené výzkumné organizace proběhne první hodnocení podle tzv. Metodiky 17+ již v roce 2017 podle rychlejšího harmonogramu stanoveného v *Příloze 1: Metodika hodnocení výzkumných organizací v segmentu rezortů*. **Podíl jednotlivých modulů na celkovém hodnocení bude vzhledem k charakteru RVO v.v.i. v rovné výši**, a tak se bude promítat do kritérií dílčích hodnocení (ve 3. fázi vstupního hodnocení na léta 2018 – 2022 jsou moduly reformulovány, ale v principu detailněji pokrývají zaměření všech pěti modulů):

- M1 - Kvalita vybraných výsledků, 20 %,
- M2 – Výkonnost výzkumu, 20 %,
- M3 – Společenská relevance, 20 %,
- M4 – Viabilita/Životaschopnost, 20 %,
- M5 - Strategie a koncepce, 20 %.

MZV v první fázi nepočítá se zapojováním nových modulů a resortní specifika bude ve svém hodnocení uplatňovat pouze v rámci stávajících M1 – M5. Hodnocení ve všech pěti modulech bude využívat všechny tři základní nástroje: bibliometrickou analýzu, posouzení hodnotiteli a odborným panelem i návštěvu panelu hodnotitelů na místě včetně obecných bibliometrických podkladů vypracovaných Radou vlády pro

VVal/Sekcí místopředsedy vlády pro VVal. Stejná kritéria budou aplikována při závěrečném hodnocení v roce 2023.

7.2 *Institucionální zajištění hodnocení*

Hodnocení plnění koncepce zajišťuje v souladu se svým statutem **Vědecká rada MZV** jako poradní orgán ministra. Vědecká rada zejména projednává:

- výzkumné potřeby resortu a náměty na projekty a operativní analýzy formulované jednotlivými útvary MZV (odbornými gestory);
- zprávu zástupce MZV v Radě programu Technologické agentury ČR BETA2 o čerpání prostředků alokovaných pro MZV v příslušném podprogramu;
- aktualizace Koncepce resortního výzkumu MZV;
- hodnocení ÚMV na základě platné metodiky hodnocení vědeckých organizací.

Administrativním zázemím Vědecké rady a zároveň gesčním odborem agendy VVal na MZV je **Odbor politického plánování (OPP)**, jehož působnost mimo jiné zahrnuje: obecné otázky VVal, přípravu koncepčních materiálů resortu, zajištění rozhodovací a kontrolní role při zadávání výzkumných projektů, přípravu podkladů pro hodnocení RVO, koordinační roli ve vztahu k implementační agentuře (resortní garant) a zadávání operativních analýz.

7.3 *Vyhodnocení Koncepce*

Vzhledem k návaznosti na *Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací České republiky na léta 2016 – 2020* a s přihlédnutím k časovému rámci programu BETA2 (2017 – 2021) byla platnost této koncepce stanovena na období 2017-2021.

První hodnotící zpráva o naplňování Koncepce bude předložena Radě pro výzkum, vývoj a inovace do 30. 6. 2019 a její součástí bude **(1) evaluace nastavení resortních kritérií (modulů) pro hodnocení RVO podle Metodiky 17+ a (2) vyhodnocení čerpání prostředků účelové podpory v programu Technologické agentury BETA2.**

Střednědobé vyhodnocení **tematických priorit** aplikovaného výzkumu proběhne souběžně s vyhodnocením Koncepce zahraniční politiky rovněž v průběhu roku 2019.

Vyhodnocení a aktualizace Koncepce z hlediska **krátkodobých** priorit resortního výzkumu v oblasti zahraniční politiky a mezinárodních vztahů bude probíhat **každoročně** na základě aktuální mezinárodní situace.

Závěrečná hodnotící zpráva o realizaci Koncepce bude předložena do 31. 3. 2022.

Některá ustanovení koncepce mohou být průběžně aktualizována v závislosti na legislativních změnách, zejména pak v případě vstupu v platnost nového zákona o veřejné podpoře výzkumu, vývoje a inovací.

Příloha č. 1. Mezinárodní srovnání úpravy výzkumu v oblasti zahraniční politiky ve vybraných členských státech EU

1. Německo¹

Výzkum na poli mezinárodních vztahů se ve značné míře opírá o organizace (nadace) přidružené k politickým stranám. V jejich financování hraje zásadní roli. Ministerstvo zahraničních věcí společně s Ministerstvem pro ekonomickou spolupráci a rozvoj poskytuje většinu finančních prostředků výzkumným organizacím přidruženým k jednotlivým politickým uskupením. Finance jsou rozdělovány podle volebního zisku jednotlivých stran. Například Nadace Konrada Adenauera, která je přidružená k největší německé politické straně CDU, má roční rozpočet 100 milionů EUR, z čehož 96,8% činí finance z veřejných zdrojů. Na stejném principu fungují i think-tanky ostatních politických uskupení, Nadace Friedricha Eberta (SPD) či Nadace Heinricha Bölla (Zelení). I nezávislé výzkumné organizace jsou úzce propojeny se státním sektorem. Například Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP) pobírá roční podporu ve výši 12 milionů EUR ročně od Spolkového sněmu. SWP také pravidelně přijímá vyšší úředníky a výzkumníci SWP jsou rovněž vysíláni do různých státních orgánů. V následující sekci je popsána činnost SWP.

1.1 Německý institut mezinárodních a bezpečnostních záležitostí (SWP)

Institut Stiftung Wissenschaft und Politik byl založen za účelem provádění akademického výzkumu na poli mezinárodní, zahraniční a bezpečnostní politiky. Německý Spolkový sněm a federální vláda konzultují s touto institucí své politické kroky s ohledem na výše zmíněné okruhy politického prostředí. Institut byl zřízen jako nezávislý poskytovatel vědeckých výstupů. Institut zaměstnává 50 výzkumných pracovníků a dalších 140 zaměstnanců. Ředitel pravidelně konzultuje činnost Institutu se spolkovou vládou.

Zaměření výzkumu

Institut se svými výzkumnými aktivitami soustřeďuje na oblasti: EU/Evropa, mezinárodní bezpečnost, globální problémy. Regionálně se Institut specializuje na oblasti: Severní a Jižní Amerika (domácí, hospodářská a zahraniční politika), východní Evropa a Eurasie, Blízký východ a severní Afrika, Asie.

Publikace a události

Institut je kompetentní v publikování výzkumných zpráv, studií, komentářů, názorových článků, aktualit, recenzí a knižních publikací. V roce 2016 bylo Institutem publikováno celkem 138 výstupů, z nichž většinu tvořil výstupy analytického charakteru.

Financování

SWP je prostřednictvím Spolkového sněmu přiznávána dotace, která je udělována na základě ročního rozpočtu předkládaného SWP. Přehled dotací: 11,2 mil. EUR (2012), 11,7 mil. EUR (2013), 11,7 mil. EUR

---

¹ <https://www.swp-berlin.org/en/about-swp/>

(2014), 12,5 mil. EUR (2015), 12,3 mil. EUR (2016). V roce 2016 dotace pokryla personální náklady ve výši 9,4 mil. EUR (73 %), náklady na provoz 2,9 mil. EUR (27 %). Náklady na provoz byly dále děleny následovně: 1.37 mil. EUR - pronájem budov (46 %) a 1.64 mil. EUR - ostatní operativní náklady (54 %). Dotace Spolkového sněmu pokrývá 100 % základních aktivit SWP (Institut je zavázán nakládat s financemi dle platných pravidel financí veřejného sektoru).

Nad rámec dotací Spolkového sněmu smí SWP požádat o externí financování, jehož prostředky jsou posléze použity na zvláštní výzkumné projekty z veřejných prostředků. Tento typ financování by neměl překročit 25 % částky vládní dotace. Přehled dotací mimo ty ze Spolkového sněmu: 1,88 mil. EUR (2012), 2,06 mil. EUR (2013), 2,21 mil. EUR (2014), 2,17 mil. EUR (2015), 2,53 mil. EUR (2016). EU se na rozvoji Institutu podílí dvanácti procenty účelovou podporou projektů.

Procentuální rozdělení původu externího financování dle sektorů: 44 % federální vláda; 17 % nadace, 12 % Evropská unie, 7 % podnikatelská sféra, 6 % německé výzkumná nadace, 14 % ostatní.

2. Francie²

Ve Francii spolupracuje na výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů francouzské Ministerstvo zahraničních věcí nejúžeji s organizací Institut français des relations internationales (IFRI). Vztah mezi IFRI a státním aparátem se řídí od roku 2005 Smlouvou o dlouhodobých cílech, podepsanou předsedou vlády. Stát sice může dle této smlouvy zadávat IFRI úkoly, stále však musí být zachována její nezávislost. Francouzské Ministerstvo zahraničních věcí spolu s jinými státními subjekty (Ministerstvo obrany, Úřad předsedy vlády) spolupracuje i s řadou dalších výzkumných organizací. Jednou z nich je například Institut udržitelného rozvoje a mezinárodních vztahů, kterému Ministerstvo zahraničních věcí spolu s Ministerstvem životního prostředí, Ministerstvem vyššího vzdělávání a výzkumu a Národním shromážděním přispívá částkou 578 tisíc EUR ročně. Dalším příkladem je Institut Jacques Delorse, který kromě výzkumu organizuje vzdělávací programy pro úředníky státní správy a jehož experti často vystupují v parlamentních výborech v Senátu i v Národním shromáždění. Všechny tyto organizace dostávají přímo od Ministerstva zahraničních věcí podporu ve výši kolem 50 tisíc EUR ročně. Podobně je na tom i Nadace pro strategický výzkum, jejíž rozpočet v roce 2014 činil 4,38 milionů EUR, z čehož bylo státní financování vyčísleno na 3,47 milionů EUR, přímo od Ministerstva zahraničních věcí pak tato nadace obdržela 56,5 tisíc EUR. Ve zprávě o činnosti francouzských think-tanků z roku 2016 doporučují autoři francouzskému Ministerstvu zahraničních věcí, aby na své půdě každých 6 měsíců zorganizovalo společné setkání nejvyšších představitelů výzkumných organizací v oblasti mezinárodních vztahů a zástupců ministerstva za účelem dosažení větší synergie a identifikace problémů, kterými by se dané organizace měly zabývat. V následující sekci bude přiblížena činnost IFRI.

---

² http://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/mission_saint_geours_sur_les_think_tanks_francais_-_rapport_definitif_-_septembre_2016_cle4cca4e.pdf;
http://www.ifri.org/sites/default/files/atoms/files/ifri_rapport_activites_2015_final_okdb.pdf

2.1 Institut français des relations internationales (IFRI)

IFRI platí ve Francii za vedoucí organizaci v oblasti výzkumu zaměřeného na mezinárodní vztahy. Mezi francouzskými organizacemi stejného typu se umístil na nejvyšší příčce žebříčku nejvlivnějších think-tanků sestaveném Pensylvánskou universitou. IFRI je nezávislá výzkumná organizace. Disponuje týmem 46 výzkumníků z celkového počtu 69 zaměstnanců.

Zaměření výzkumu

Výzkum IFRI zahrnuje následující témata: ekonomie, energetika, vesmír, migrace a občanství, zdraví/životní prostředí a bezpečnost a obrana. Dále je využíváno dělení regionální: Subsaharská Afrika, Německo, Severní Amerika, Asie, Evropa, Blízký východ a severní Afrika, Rusko, Turecko.

Publikace a události

V roce 2015 výzkumníci IFRI publikovali 6 knih, více než 70 „policy papers“ a přes 100 článků a příspěvků. IFRI distribuuje své publikace ve francouzštině, angličtině, němčině a ruštině. Během roku 2015 uspořádal IFRI 84 seminářů a kulatých stolů, 5 mezinárodních konferencí, 4 debaty a 1 prezentaci.

Financování

Celkové příjmy organizace v roce 2014 čítaly 6,19 milionů EUR, příjmy z veřejných grantů představovaly 26 %, tedy 1,6 milionů EUR, příjmy ze soukromé sféry činily 71 %, tedy 4,3 milionů EUR. Zbýlá 2 % jsou ve výroční zprávě uvedena jako ostatní zdroje. Státní finanční příspěvky pocházely z Úřadu předsedy vlády (1,36 mil. EUR), z francouzského Ministerstva zahraničních věcí (172 500 EUR), z francouzského Ministerstva obrany (99 000 EUR) či z francouzského parlamentu a peněz z regionů.

3. Spojené království³

Britské Ministerstvo zahraničních věcí a věcí Commonwealthu v rámci výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů úzce spolupracuje s nezávislými výzkumnými institucemi Chatham House a International Institute for Strategic Studies, kterým zároveň poskytuje finanční podporu. Ministerstvo zahraničních věcí a věcí Commonwealthu se řadí mezi největší donory obou těchto organizací. Obě tyto organizace patří do první desítky v seznamu nejvlivnějších think-tanků sestaveném Pensylvánskou universitou. Chatham House uvádí, že od Ministerstva zahraničních věcí a věcí Commonwealthu dostává podporu více než 500 tisíc GBP ročně, International Institute for Strategic Studies pak více než 620 tisíc GBP za rok. Mezi dalšího hlavního přispěvatele Chatham House se řadí britské Ministerstvo pro mezinárodní rozvoj. Všechny výzkumné organizace na poli mezinárodních vztahů ve Velké Británii úzce spolupracují s administrativou, s politiky a s britskou i mezinárodní soukromou sférou. Výzkumníci často vystupují v různých parlamentních komisích. Chatham House také zajišťuje fungování určitých spřízněných skupin v rámci parlamentu. V následující sekci je popsána činnost organizace Chatham House.

---

³ http://www.diplomatie.gouv.fr/IMG/pdf/mission_saint_geours_sur_les_think_tanks_francais_-_rapport_definitif_-_septembre_2016_cle4cca4e.pdf; <https://www.chathamhouse.org/funding>; https://www.chathamhouse.org/sites/files/chathamhouse/publications/AR15-16-HIGH-RES_0.pdf

3.1 Chatham House, the Royal Institute of International Affairs

Ve Spojeném království je vedoucí výzkumnou organizací na poli mezinárodních vztahů Chatham House. V posledních šesti letech se umístil na druhém místě v žebříčku nejvlivnějších think-tanků Pensylvánské univerzity. Chatham House je nezávislý a není přidružený k vládě ani žádné politické straně. Instituce je zaregistrovaná u Charitativní komise Spojeného království, zaměstnává 135 zaměstnanců a 140 výzkumníků.

Zaměření výzkumu

Chatham House zaměřuje výzkum především dle aktuálních témat na mezinárodní scéně. Mezi ně řadí momentálně například budoucnost Velké Británie po Brexitu, uprchlickou krizi, válku v Sýrii, krizi na Ukrajině, klima, kybernetickou bezpečnost, energetickou bezpečnost, rovnost pohlaví, globální zdravotní strategie a rozvíjející se mocnosti. K další kategorizaci používá Chatham House dělení dle témat a regionů (Afrika, Jižní a Severní Amerika, Asie, Evropa, Globální zdraví, Mezinárodní Ekonomika, Mezinárodní právo, Mezinárodní bezpečnost, Blízký východ a severní Afrika, Přírodní zdroje a Rusko a Eurasie).

Publikace a události

Chatham House publikuje své zprávy, briefingy, výzkumné práce, knihy, časopisy *International Affairs* a *Journal of Cyber Policy* či magazín *The World Today*. V období 03/2015 - 03/2016 pořádal na 120 událostí pro své členy a 15 velkých důležitých jedno- či vícedenních konferencí pro světové lídry z celého světa. Vědecké programy hostily více než 250 workshopů, seminářů a briefingů.

Financování

Chatham House se těší širokému spektru podpory a právě rozmanitost finančních podporovatelů je klíčová k udržení nezávislosti instituce. Celkový rozpočet na období 03/2015- 03/2016 činil 15,9 milionů GBP. Pracovníci a členové rady Chatham House dodržují principy celistvosti, nezávislosti, objektivity a zodpovědnosti při přijímání jakýchkoliv finančních prostředků. Takový přístup zajišťuje, že veškeré aktivity budou přispívat k plnění cílů organizace. Chatham House je financován částečně diskreční podporou od svých členů a jiných jednotlivců a částečně státními financemi na výzkum a jiné aktivity. V období 03/2015 -03/2016 byly největšími donory této organizace, kteří poskytli částku vyšší než 500 tisíc GBP britské Ministerstvo pro mezinárodní rozvoj, Ministerstvo zahraničních věcí a věcí Commonwealthu a Nadace Stavrose Niarchose.

4. Polsko⁴

Polské Ministerstvo zahraničních věcí v rámci výzkumu v oblasti mezinárodních organizací spolupracuje s několika organizacemi. Ministerstvo například dohlíží na činnost The Polish Institute of International Affairs (PISM), což je nezávislý think-tank, který pracuje na výzkumu v oblasti zahraniční politiky či evropské integrace. PISM poskytuje polské diplomacii vědecký výzkum a nezávislou expertízu. Krom toho Diplomacká Akademie spadající pod PISM nabízí trénink budoucím polským diplomatům

---

⁴ <http://www.msz.gov.pl/en/ministry/partners/>

a diplomatům. Zmíněná kontrola a dohled nad touto organizací je uplatněna skrze volbu ředitele PISM. Ředitel je po konzultaci s polským ministrem zahraničí určen předsedou vlády na dobu pěti let. Ministr zahraničí dále dohlíží na chod institutu a vybírá členy jeho poradního sboru. Dalším spolupracovníkem Ministerstva zahraničních věcí při výzkumu mezinárodních vztahů je Institut Střední a Východní Evropy, který byl založen v roce 1991 a k ministerstvu je přidružen od roku 2001. Další organizací, která sice formálně nespadá pod Ministerstvo zahraničních věcí, ale poskytuje mu cenné informace a analytickou podporu je Centrum východních studií (OSW). Následující sekce popisuje činnost OSW.

4. 1 Centrum východních studií (OSW)

OSW je jakožto součást Ministerstva hospodářství Polské republiky především platformou pro diskuse představitelů polské státní správy a kooperaci mezi experty v oboru. OSW je nezávislou veřejnou výzkumnou institucí, monitorující události a analyzující socio-politické a ekonomické procesy, jež se odehrávají na území Ruské federace, SRN, Ukrajiny, Běloruska, Pobaltských republik, států na Balkánském poloostrově a Turecka.⁵

OSW generuje informace a výstupy, týkající se důležitých událostí étosu politického, sociálního a ekonomického, jež se odehrávají v sousedství Polské republiky. Tyto výstupy jsou posléze poskytovány polským státním představitelům. OSW dále zajišťuje analýzy, expertní posudky a predikční studie. Zaměstnává přibližně 50 analytiků.

Zaměření výzkumu

OSW provádí regionální výzkumné projekty zaměřené na oblast bezpečnosti a integrace energetických trhů, migračních a integračních procesy v Německu, na Ukrajině, střední Evropě a západní části Balkánského poloostrova (regionální role států V4), bezpečnost a obranu na severu Evropy, mobilitu expertů uvnitř think-tanků zemí V4, předpověď migrace mezi EU, V4 a zeměmi východní Evropy po zrušení vízové povinnosti, Kavkaz, střední Asii, Pobaltí a černomořský region.

Publikace a události

OSW za rok 2016 publikoval 136 analýz, 34 komentářů k událostem vymezeným v „mission statement“, 3 zprávy a 6 studií. Za rok 2016 instituce uspořádala celkem 11 seminářů, konferencí a meetingů.

Financování

OSW je spolufinancováno ze státního rozpočtu. V roce 2015 činily příspěvky 9,1 mil. zlotých (56,4 mil Kč). Ve státním rozpočtu roku 2016 byla OSW přiznána stejná částka.⁶

---

⁵ <http://gksoft.com/govt/en/pl.html>

⁶ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/D63A8A44FDD82898C1257FC5003BADA7/%24File/553-TOM-I.pdf>, str. 293.

5. Nizozemsko⁷

Nizozemské Ministerstvo zahraničních věcí spolupracuje na výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů s nezávislou organizací Clingendael. Ředitel oddělení Vyhodnocování politiky a operací MZV Dr. W. Asbeek Brusse je členem poradního sboru této organizace a zajišťuje tak nezbytnou komunikaci mezi výzkumníky a resortem. Do budoucna se předpokládá pokles podpory ze strany ministerstva. Od Clingendaelu se očekává, že si udrží svou cílovou skupinu a bude své produkty schopen uplatnit v tržním prostředí.

5.1 Clingendael

V Nizozemsku představuje Clingendael vedoucí výzkumnou organizaci na poli mezinárodních vztahů. Je to nezávislý think-tank a diplomatická akademie. Instituce poskytuje informace, provádí výzkum a rozvíjí tréninkové programy pro široké spektrum lidí, mezi které patří nizozemští diplomaté a státní úředníci, reprezentanti zahraničních ministerstev, personál ozbrojených sil či zaměstnanci neziskových organizací a soukromého sektoru. Clingendael také poskytuje informace médiím a veřejnosti. Na státní úrovni spolupracuje kromě Ministerstva zahraničních věcí také s Ministerstvem obrany. K 1. lednu 2016 organizace zaměstnávala 87 osob.

Zaměření výzkumu

Své výstupy řadí Clingendael do sedmi tematických okruhů: Konflikty a nestabilita, Bezpečnost a terorismus, Evropská unie, Diplomacie a mezinárodní vztahy, Strategická vize, Migrace, Udržitelnost.

Publikace a události

Z výroční zprávy za rok 2015 vyplývá, že Clingendael vyprodukoval 46 odborných článků, 2 knihy, 3 kapitoly knih, 1 dizertační práci, 120 komentářů, 19 „policy briefů“ a 60 zpráv, tedy dohromady 251 publikačních výstupů. Clingendael uspořádal v roce 2015 1 brainstormingové zasedání, 7 konferencí, 5 debat, 7 odborných setkání, 1 „keynote“, 4 přednášky, 4 setkání, 4 panely, 5 prezentací, 3 kulaté stoly, 12 seminářů a 6 workshopů, celkem tedy 58 událostí.

Financování

Financování organizace se dělí na financování základního výzkumu a financování projektové. Celkové příjmy v roce 2015 činily 13,1 milionů EUR. Finance na základní výzkum poskytované nizozemským Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem obrany tvořilo 8,4 %, tedy 1,1 milionu EUR. Celkové příjmy z projektů za rok 2015 tvořily 91,6 %, tedy 12 milionů EUR. Největší část nákladů tvoří náklady na personál, 5,2 milionů EUR, náklady na projekty činily 5 milionů EUR a ostatní náklady byly ve výši 2,3 milionů EUR. Na konci roku 2016 byl vyjednáán nový vztah organizace s nizozemskými ministerstvy zahraničních věcí a obrany o změně systému financování. Základní podporu na výzkum ve větší míře nahradí dotace za jednotlivé činnosti a think-tankové aktivity. Navíc bude Clingendael moci žádat o granty v rámci tenderů vypsaných těmito ministerstvy. Instituce bude také nadále dostávat dotace na vzdělávání diplomatů.

---

⁷ <https://www.clingendael.nl/>

6. Finsko

Kooperace států a výzkumných organizací v rámci výzkumu v oblasti mezinárodních vztahů je ve Finsku organizována především Parlamentem republiky, pod jehož záštitou byla založena i největší a nejdůležitější finská organizace zabývající se výzkumem v oblasti mezinárodních vztahů – Finský institut pro mezinárodní otázky.

6.1 Finský institut pro mezinárodní otázky (FIIA)

FIIA má vedoucí postavení jakožto poradní orgán pro mezinárodní otázky. Ředitelkou instituce je Dr. Teija Tiilikainen, která je rovněž členkou think-tanku Evropská rada mezinárodních vztahů. Agenda výzkumu je plně v kompetenci institutu, který v současné době sestává z 50 osob. Převážnou většinu představují výzkumní pracovníci. FIIA byl založen v roce 1961 jako iniciativa Sdružení Paasikivi, a až do roku 2006 zůstal soukromým, nezávislým poradním orgánem. V nynější podobě funguje institut od roku 2006, kdy byl konstituován pod záštitou Parlamentu Finské republiky. FIIA je tedy institucí organizačně propojenou s parlamentem.⁸

Zaměření výzkumu

FIIA má stanoveny tři programové oblasti výzkumu, jimiž jsou: Evropská unie, projekt Východní partnerství a Ruská federace a globální bezpečnost. FIIA organizuje konference, semináře a debaty typu kulatého stolu, tematicky odpovídající výzkumnému programu. Tyto semináře poskytují platformu pro diskuse mezi akademickou a decisivní sférou. Analýzy a obecné výstupy výzkumu jsou publikovány formou tzv. *FIMO-reportů* a *Briefing Papers*. Institut také publikuje *Ulkopolitiikka-lehti* (Finský žurnál zahraničních vztahů). V roce 2015 se tento čtvrtletník zaměřil na problémy evropské obrany, globální energetické otázky, světový řád a mizející jazykové systémy. Povinností FIIA je také starost o Archiv finské zahraniční politiky (*Archiv Eilen*).⁹

Financování

Hlavní část financování je FIIA poskytována na základě rozhodnutí Finského parlamentu (*Eduskunta*). Celkový roční rozpočet činí 3,6 mil. EUR. Dotace Parlamentu Finské republiky jsou vyměřeny na 88 %.

Publikace a události

Agenda výzkumu je v kompetenci FIIA. Členové výzkumné sféry publikují v mezinárodně uznávaných a ve vlastních periodikách. V roce 2015 FIIA publikoval 58 výstupů. Prodej čtvrtletníku *Ulkopolitiikka-lehti*

---

⁸

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?searchtext=Ulkopoliittinen+instituutti&app=40&ThisIsQuickSearch=1&contentlan=1&culture=fi-Fi&showmode=1&submit=Haku>

⁹ https://en.wikipedia.org/wiki/The_Finnish_Institute_of_International_Affairs

(viz. výše) v celkovém součtu za stejný rok činil ca. 2400 ks.¹⁰ V roce 2015 bylo uspořádáno na 88 seminářů, kterých se zúčastnilo 4800 posluchačů.¹¹

Shrnující tabulka

Země	Organizace	Vzdělávání diplomatů	Forma vztahu s MZV	Veřejné financování výzkumu
Německo	Stiftung Wissenschaft und Politik	NE	Nezávislá instituce, vztah řešen smlouvou, největší přispěvatel parlament	12,3 M EUR
Velká Británie	Chatham House	ANO	Nezávislá instituce, největšími přispěvateli ministerstva zahraničí a rozvoje	1 M GBP
Francie	IFRI	NE	Nezávislá instituce, vztah řešen částečně smlouvou, zástupce MZV v orgánech	1,6 M EUR
Polsko	OSW	NE	Závislá instituce, největší přispěvatel vláda	9,1 M Zł
Nizozemsko	Clingendael	ANO	Nezávislá instituce, zástupce MZV v orgánech, spíše projektové financování vládou	1,1 M EUR
Finsko	Finský institut pro mezinárodní otázky	NE	Nezávislá instituce, vztah řešen smlouvou	3,6 M EUR

¹⁰ http://www.fiia.fi/assets/info/FIIA_Activities_in_2015.pdf

¹¹ http://www.fiia.fi/assets/info/FIIA_Activities_in_2015.pdf

Příloha č. 2. Krátkodobé priority resortního aplikovaného výzkumu a jejich vazba na základní výzvy VVal pro r. 2017

Základem pro formulaci krátkodobého tematického zadání aplikovaného výzkumu je v současnosti **Akční plán zahraniční politiky ČR** pro r. 2017. Priority krátkodobého výzkumného zadání pro r. 2017 se prolínají se čtyřmi prioritami (předběžně) celkově definovanými pro oblast VVal: bezpečnost, konkurenceschopnost, životní prostředí a společenské výzvy.

1. Průřezová výzva: aktivnější a efektivnější zapojení do mezinárodních organizací

Pro zajištění realizace priorit české zahraniční politiky je také jako průřezová priorita nutné větší **zapojení České republiky a jejích občanů do institucí EU a do mezinárodních organizací** tak, aby v nich mohla lépe prosazovat svoje priority, zájmy a hodnoty.

2. Silná a soudržná EU jako strategický zájem ČR

Výzkum se zaměřuje zejména na hlavní faktory, které v příštích letech zásadním způsobem ovlivní celkový vývoj v EU.

Prvním z nich je **rozhodnutí o vystoupení Spojeného království z EU (tzv. brexit)** na základě výsledků referenda z června 2016. V roce 2017 se očekává aktivace procedury dle čl. 50 SEU a následně jednání o vystoupení. Bude třeba definovat hlavní zájmy ČR v tomto procesu, a to jak substantivní, tak procesní.

Budoucí vývoj významnou měrou předurčí **volby konané v r. 2017 v mnoha zemích EU, včetně klíčových států eurozóny**: v Nizozemsku, ve Francii, v Německu a zřejmě i v Itálii. Klíčové bude analyzovat dopady těchto voleb jak na aktuální vývoj v EU, tak na dlouhodobější strategické úvahy o směřování klíčových evropských politik.

Počátkem března 2017 představila Evropská komise tzv. Bílou knihu, naznačující **pět možných scénářů dalšího vývoje v EU**. Posílí debata nad rozvojem **vícerychlostní Evropy či diferencované integrace** (např. záměr zřídit úřad evropského veřejného žalobce, stálá strukturovaná spolupráce v oblasti evropské obrany). Bude klíčové analyzovat příležitosti a rizika posílení tendencí k diferencované integraci z hlediska ČR a vyhodnocovat možné důsledky.

Bude pokračovat debata o **reformě Společného evropského azylového systému**, ochraně vnějších hranic a celkovém systému společné azylové a migrační politiky EU.

3. Obrana a bezpečnost

Z hlediska soudržnosti euroatlantického prostoru bude významné **nastavení vztahů EU a evropských států, včetně ČR, s novou americkou administrativou prezidenta Donalda Trumpa**. Důležité bude sledovat a analyzovat debatu o plnění předchozích aliančních závazků a realizaci posílené předsunuté přítomnosti v Polsku/Pobaltí a uzpůsobené předsunuté přítomnosti v oblasti Černého moře.

V EU bude akcelarovat debata o **implementaci Evropské globální strategie v oblasti bezpečnosti a obrany** (IPSD), včetně realizace nových instrumentů (MPCC, CARD, PESCO, vlastní finanční nástroj pro CBSD) či zefektivňování stávajících (bojová uskupení EU). Bude třeba průběžně vyhodnocovat návrhy, resp. přispívat do debat na úrovni EU vlastními iniciativami (non-papers) a analyzovat možné přínosy i rizika pro ČR. Zároveň se budou rozpracovávat v EU další strategie rozvíjející EGS, jako např. **posilování odolnosti** Unie a jejích členských států i partnerských zemí EU.

Prioritou bude i **posílení spolupráce EU-NATO** v návaznosti na společnou deklaraci přijatou na Varšavském summitu Aliance.

Rozšířenou analytickou pozornost bude třeba věnovat novým typům hrozeb, zejména **hrozbám hybridním, a také strategické komunikaci**.

4. Vnější ekonomické vztahy a ekonomická diplomacie

Klíčovou úlohou zahraniční politiky zůstává **rozdílení ekonomických vztahů** s tradičními i novými partnery. Z hlediska české ekonomiky jsou klíčové zejména praktická podpora českým exportérům a investorům ve snaze o uplatnění na zahraničních trzích (ekonomická diplomacie). Novým tématem je též využití ekonomické diplomacie pro efektivnější nastavení vzájemných hospodářských vztahů (např. otázky zdanění).

Další prioritou je budoucnost **liberalizace obchodu** (ať již v rámci WTO či formou plurilaterálních či bilaterálních obchodních dohod) vs. obchodní protekcionismus deklarovaný nastupující americké administrativy (ilustrovaný odstoupením USA od dohody TPP) a jeho důsledky pro ČR, potažmo EU.

5. Udržitelný rozvoj

Z hlediska agendy udržitelného rozvoje stojíme na počátku **implementace cílů udržitelného rozvoje** (SDGs), schválených v rámci OSN v září 2015 jakožto hlavní rámec pro celosvětovou agendu udržitelného rozvoje do roku 2030. V listopadu 2016 rovněž vstoupila v platnost pařížská dohoda o změnách klimatu (COP21) poté, co ji ratifikovalo 55 smluvních stran. Pro ČR bude v nejbližším období směrodatné především plnění „domácích úkolů“, tj. přijetí národního rámce pro udržitelný rozvoj (Česká republika 2030), na jehož implementaci je podíl MZV v oblasti vnějších priorit a koordinace klíčový. Také je třeba dokončit ratifikaci Pařížské klimatické dohody.

V letošním roce rovněž bude ČR připravovat a schvalovat novou **Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce** na následující období, která by měla SDGs reflektovat.

6. Sousedské vztahy a střední Evropa

V **bezprostředním sousedství ČR** se daří dále rozvíjet a posilovat vztahy se všemi státy. Byla završena první fáze **strategického dialogu s Německem**. Pokračuje rovněž spolupráce v tradičním formátu Visegrádské skupiny, kde Česká republika předala v červenci 2016 předsednictví Polsku. Významným zájmem pro následující období bude zamezit některým snahám o instrumentalizaci tohoto formátu k vymezování se vůči iniciativám či aktivitám institucí EU nebo jiných členských států a přeměně V4 v jakýsi „revoltní klub“ či výlučný „hlas zdravého rozumu“ uvnitř EU. Pozornost je zapotřebí věnovat vnitřnímu vývoji v **Polsku a v Maďarsku** a jeho dopadům na kohezi Visegrádské skupiny i EU.

7. Sousedství Evropské unie – politika rozšíření, Východní partnerství, Blízký východ

Pro ČR bude důležité sledovat vývoj v oblasti **západního Balkánu**, a to i vzhledem ke stagnaci procesu rozšíření EU, negativnímu vnitřnímu vývoji v mnoha zemích regionu či zvyšujícímu se vlivu externích aktérů (Rusko, Turecko, Čína).

Zásadní význam bude mít **vývoj v Turecku**, které i přes znepokojivé vnitrostátní kroky po červencovém pokusu o puč zůstává kandidátskou zemí, klíčovým spojencem v NATO a důležitým partnerem z hlediska kontroly nelegální migrace do Evropské unie. Bude důležité citlivě vyvažovat strategický zájem na udržení Turecka na prozápadní trajektorii za současného trvání na standardech demokracie a ochrany lidských práv vyžadovaných jak v rámci přístupového procesu, tak dalšími mezinárodními organizacemi, zejména Radou Evropy. Zvláštní pozornost bude třeba věnovat dubnovému referendu o ústavních změnách a jeho dopadech na vnitropolitickou situaci v Turecku i na vztahy Turecka s členskými zeměmi EU, NATO i USA.

Pokud jde o **Východní partnerství (VP)**, pokračuje EU v diferencovaném přístupu, jehož nedávným praktickým výsledkem je dokončení jednání o vízové liberalizaci s Ukrajinou a Gruzii. Naopak komplikace s ratifikací Asociační dohody s Ukrajinou v Nizozemsku potvrdily, do jaké míry se otázka „evropské perspektivy“ pro země Východního partnerství stává v některých členských státech EU citlivou vnitropolitickou otázkou (též návaznost na prioritu silná a soudržná EU). Klíčovou výzvou bude zajistit pokračující atraktivitu politiky Východního partnerství z hlediska realizace vnitrostátních reforem a posilování vazeb partnerských zemí na EU, zejména před summitem Východního partnerství na podzim 2017. Měla by být rozpracována otázka dalších modalit vztahů mezi EU a zeměmi VP nad rámec asociačních dohod.

Klíčový bude i další vývoj ve vztazích s **Ruskou federací**, kde by ČR měla nadále kombinovat důsledné trvání na naplňování minských dohod a na nepřijatelnosti anexe Krymu s uznáním nutnosti společného angažmá v otázkách mezinárodní bezpečnosti a dalších globálních otázkách, podporou ruské občanské společnosti a rozvojem ekonomické spolupráce v mezích vytyčených sankčním režimem EU. Naší prioritou by mělo zůstat i zachování jednotného přístupu Evropské unie, resp. Západu jako celku. Zvýšená obezřetnost by měla být věnována i ruským narativům volajícím po korekci evropské bezpečnostní architektury.

V oblasti **Blízkého východu** bude v roce 2017 klíčová analýza a predikce dalšího vývoje zejména v Sýrii, Libyii, Iráku a Egyptě, stejně jako otázky regionálních mocenských vztahů (sektářské soupeření a proxy konflikty), budoucnost MEPP a postoje velmocí, zejména USA a Ruska, k aktérům v regionu.

Vývoj v oblasti Blízkého východu a severní Afriky zároveň dosvědčuje, že ozbrojené konflikty v oblasti nejsou jediným zdrojem migrační vlny, která zasáhla Evropu v roce 2015. Nárůst **neregulérní migrace** na tzv. centrální středomořské trase v průběhu roku 2016 nás nutí zaměřit pozornost i na širší jižní sousedství EU, zejména **oblast subsaharské Afriky**, která je momentálně hlavním zdrojem nelegální migrace do Evropy. Pozornost bude nutné v nejbližší budoucnosti věnovat především sjednávání tzv. **migračních kompaktů** s vybranými zdrojovými či tranzitními zeměmi.